

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/9789264222687-en

סקירת מצב הפנסיות של ה-OECD לשנת 2014

תקציר בעברית

מהדורה זו של "סקירת מצב הפנסיות של ה-OECD" בוחנת כיצד מערכות פנסיה מגיבות לקשיים העומדים בפניהן. הזדקנות האוכלוסייה והסביבה הכלכלית המתגרת – המתאפיינת בתשואות נמוכות, שיעורי צמיחה נמוכים ושערי ריבית נמוכים – יוצרות בעיות קשות למערכות פנסיה, ומשפיעות הן על פנסיות ציבוריות במימון שוטף (PAYG: pay as you go) והן על פנסיות ממומנות.

*הפרשה לפנסיה בסכומים גבוהים יותר
ולאורך תקופות ארוכות יותר נותנת מענה
חלקי לבעיה שמציבה הזדקנות האוכלוסייה
בפני מערכות הפנסיה*

כתוצאה מהזדקנות האוכלוסייה, ובפרט כתוצאה משיפורים מתמידים בתמותה ובתוחלת החיים, תכניות פנסיה במימון שוטף (PAYG) עומדות בפני בעיות של קיימות פיננסית, תכניות פנסיה ממומנות מוגדרות-גמלה (defined benefit) צריכות להבטיח את כושר הפירעון שלהן באופן מתמשך, ותכניות פנסיה מוגדרות-הפרשה (DC: defined contribution) צריכות לבחון דרכים כדי להבטיח לאגשים הכנסה הולמת לאחר פרישתם. הפרשה לפנסיה בסכומים גבוהים יותר ולאורך תקופות ארוכות יותר, במיוחד על ידי דחיית גיל הפנסיה עם עליית תוחלת החיים, היא הגישה הטובה ביותר לעמידה באתגרים הללו.

קרנות פנסיה וחברות המנהלות תכניות אנונה חשופות לסיכון אריכות ימים בשל חוסר ודאות לגבי שיפורים עתידיים בשיעורי תמותה ובתוחלת חיים. כדי להתמודד עם הסיכון של עליות בלתי חזויות ברמת החבוי, על רגולטורים וקובעי מדיניות להבטיח שקרנות פנסיה ומנהלי תכניות אנונה ישתמשו בטבלאות תמותה המעודכנות באופן שוטף, המגלמות שיפורים עתידיים בשיעורי תמותה ובתוחלת חיים. המסגרת הרגולטורית עשויה גם לעזור להבטיח ששוקי ההון יציעו יכולת נוספת למתן את סיכון אריכות הימים, וזאת על ידי מתן מענה לצורך בשקיפות, בסטנדרטיזציה ובניזולות. מכשירים פיננסיים מבוססי-מדד ופרסום מדד אריכות ימים שישמש כמדד ייחוס להמחרה ולהערכת סיכונים של מכשירים לגידור סיכונים אריכות ימים אמורים להיות מועילים בהקשר זה. יתר על כן, על המסגרת הרגולטורית להכיר בצמצום החשיפה לסיכונים שמכשירים אלה מציעים.

*מדינות מאיצות את קצב הרפורמות במערכות
הפנסיה כדי לייצב הן חוב ממשלתי שלא ניתן
לקיימו לאורך זמן והן הוצאות ציבוריות על
פנסיות תוך מתן מענה לחששות בעניין
הלימות הפנסיה בחברות מזדקנות*

רוב המדינות גילו פעלתנות רבה בשינוי מערכות הפנסיה שלהן בין פברואר 2012 וספטמבר 2014. רובן יישמו רפורמות לשיפור הקיימות הפיננסית של מערכות הפנסיה שלהן; חלקן עשו זאת תוך שימור או שיפור הלימות ההכנסה לעת הפרישה עבור קבוצות פגיעות. מדינות מעטות בלבד – אלה שנפגעו קשה יותר מן המשבר הכלכלי – פנו לקיצוצים נומינליים בגמלות. מספר גדול יותר של מדינות העלו את המסים על הכנסות מפנסיה או על הפרשות לתכניות מוגדרות-גמלה ציבוריות, וכמו כן נעשה שימוש נרחב בצמצום או בעיכוב הצמדתן למדד של גמלות הפנסיה כדי למתן את ההוצאה.

מדינות רבות תכננו להעלות את גיל הפרישה הקבוע בחוק, ובכך להגדיל את בסיס ההפרשות תוך שימור הלימות עבור אלה שמשך עבודתם בפועל ארוך יותר. תמריצים לעבודה חזקו באמצעות גישה מוגבלת יותר לפרישה מוקדמת ו/או תמריצים כספיים מוגברים לעבוד. צעדים לריסון עלויות ניהול של תכניות פנסיה לצורך התייעלות היו שכיחים למדי לאחרונה.

במענה לחששות סביב הלימות ההכנסה, מדינות מסוימות הרחיבו את חובת ההצטרפות לתכניות פנסיה לקבוצות שלא נכללו בהן קודם לכן (כגון עצמאים), ואילו אחרות הנהיגו גמלות חדשות. מספר מדינות הגדילו הפרשות חובה לתכניות ממומנות מוגדרות-הפרשה. גם מדיניות הגדלת הגיוון ולהבטחת חסכוניות פנסיוניים פרטיים היו נפוצות בעקבות המשבר הפיננסי.

שילוב של שיעורי הצטרפות גבוהים יותר, רמות הפרשה גבוהות יותר וגיל פרישה גבוה יותר בפועל, יחד עם סביבה כלכלית חיובית, אמור להגדיל את התפקיד המשלים של הפנסיות הפרטיות

פנסיות פרטיות ממלאות תפקיד חשוב בתגבור הלימות ההכנסה לאחר הפרישה. עם זאת, הן אינן מהוות ככלל את מקור ההכנסה העיקרי עבור גמלאים, למעט בעלי הכנסה גבוהה. הדורות הצעירים יותר עשויים להסתמך בסבירות גבוהה יותר מן הדורות שמעליהם על פנסיות פרטיות בפרישה, למעט במדינות שבהן פנסיות פרטיות נהוגות כבר זמן רב.

צעדי מדיניות אפשריים להגדלת תפקידן המשלים של פנסיות פרטיות כוללים: הגדלה של שיעורי ההצטרפות אליהן, למשל על ידי הנהגת חובת הצטרפות או הצטרפות אוטומטית; עידוד אנשים להפריש יותר ולתקופות ארוכות יותר, למשל על ידי דחיית היציאה לגמלאות; הפניית מאמצים לפלחים באוכלוסייה הזקוקים לגישה טובה יותר לפנסיות פרטיות; ושיפור ההתאמה בין פנסיות ציבוריות לפרטיות. סביבה כלכלית חיובית עם תשואות גבוהות יותר על נכסים וצמיחה גבוהה יותר בפריון עשויה גם היא לעזור.

הצלחתן של תכניות המנהיגות הצטרפות אוטומטית לפנסיות פרטיות בהעלאת אחוז האוכלוסייה הנשאר בהן תלויה בתכנון שלהן, במסעות ההסברה והחינוך המתלווים להשקתן וליישומן, וביחסי הגומלין עם תמריצים קיימים אחרים

הנתונים הקיימים משם מדינות של ה-OECD מעידים שהצטרפות אוטומטית לתכניות פנסיה משפיעה באופן חיובי על שיעור ההשתתפות בתכניות פנסיה בקרב האוכלוסייה. עם זאת, רמות הכיסוי במצב זה אינן משתוות עדיין לאלה שמוצאים במערכות חובה. הצלחתן של תכניות הצטרפות אוטומטית בהגדלת החלק באוכלוסייה הנהנה מכיסוי פנסיוני מותנית ביישומן במסגרת אסטרטגיית מדיניות עקבית שמרכיביה העיקריים כוללים: זיהוי אותם פלחים באוכלוסייה שבהם עשוי להידרש שיעור הצטרפות גבוה יותר לפנסיות פרטיות; דאגה לכך שחסמי כניסה לתכניות הצטרפות אוטומטית (לדוגמה, גיל או רמת הכנסה) לא ימנעו אנשים מלהתחיל להפריש כספים מוקדם ולא יחריגו אנשים העשויים ליהנות מפנסיה פרטית משלימה; הגדרת שיעורי ברירת מחדל להפרשות העולים בקנה אחד עם מערכת הפנסיה הכוללת; הערכה קפדנית של מידת ההשלמה בין תכניות הצטרפות האוטומטית ובין תמריצים קיימים אחרים; ופיתוח מסעות הסברה וחינוך אפקטיביים שיתלוו להשקה וליישום שלהן. למעסיקים שמור לעתים קרובות תפקיד חיוני בניהול הצטרפות אוטומטית, אך הם עלולים לספוג עלויות נכבדות סביב הציות לתקנות (compliance costs) בנוסף להפרשות כלשהן. העלויות מבחינת המדינה נוצרות בעיקר סביב סובסידיות והפקדות משלימות (matching contributions).

דו"חות פנסיה ומסעות הסברה לאומיים בנושא פנסיה הם כלי מפתח להצלחת מערכות פנסיה בהתמודדות עם האתגרים העומדים בפניהן

דו"חות פנסיה תקופתיים אישיים צריכים לספק מידע ברור ומפושט. באופן אידיאלי, עליהם לשלב מידע מכל מקורות הפנסיה במדינה הרלוונטיים לנמען. מפיקי דו"חות פנסיה צריכים לקבוע יעדים ברורים ומדידים. בשאיפה, על דו"ח הפנסיה למשוך ולעודד חברים בתכניות למיניהן לנקוט צעדים פעילים לשיפור הלימות של ההכנסה בתקופת הפנסיה, למשל על ידי הגדלת ההפרשות ו/או דחיית היציאה לגמלאות. קובעי המדיניות צריכים להעריך אם דו"ח הפנסיה צריך לספק תחזיות פנסיוניות, לנוכח שקלול התמורות (trade-off) בין פשטות ובין השפעה הפוטנציאלית של תחזיות בעידוד בחירות פעילות.

באופן אידיאלי, מסעות הסברה לאומיים בנושא פנסיה צריכים להיות חלק מאסטרטגיה לאומית כוללת, והתרחשויות משמעותיות כגון רפורמות ומשברים פנסיוניים מחייבים מסעות הסברה ספציפיים. מסעות הסברה מוצלחים מונעים על ידי יעדים ברורים, מציאותיים וממוקדים-היטב המולידים תוצאות שניתן למדוד, להעריך ולעקוב אחריהן אל מול היעדים והתהליכים של הקמפיין. תהליכי הערכה מוצקים הם, לפיכך, חיוניים. הערכה צריכה להוות מרכיב יסוד בתקציב הקמפיין, גם כאשר המשאבים מוגבלים. מסעות הסברה לאומיים בנושא פנסיה צריכים להימנע מריבוי מסרים, ועליהם להתמקד בקבוצות פחות נגישות. לבסוף, מתווי המדיניות צריכים למצוא דרכים לרתום את כוחה של העיתונות, להשתמש בערוצי תקשורת חדשניים, ולפתח תכניות סיוע לקבוצות אוכלוסייה מסוימות על מנת להגביר את רמת המחויבות.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל: rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2014), *OECD Pensions Outlook 2014*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264222687-en